

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3007/2015. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 4.P.23.616/2013/15. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéletábla 5.Pf.22.234/2013/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék 4.P.23.616/2013/15. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéletábla 5.Pf.22.234/2013/8. számú ítélete ellen.
- [2] Az ügy tényállása szerint az indítványozó és egy külföldi cég között a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (a továbbiakban: MKIK) mellett működő Választottbíróság előtt peres eljárás folyt. Az indítványozó a Választottbíróság ítéletének érvénytelenítését bíróság előtt kérte, ám keresetét a bíróság elutasította, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ezt követően az indítványozó bírói jogkörben okozott kár megtérítése iránt keresetet indított a MKIK, a Kúria és a Magyar Állam ellen. A Fővárosi Törvényszék az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletével az indítványozó keresetét elutasította, az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéletábla az elsőfokú ítéletet – kiegészített és pontosított indokolással – helyben hagyta.
- [3] Az indítványozó – hiánypótlást követően kiegészített – alkotmányjogi panaszában azt sérelmezte, hogy a kifogásolt ítéletek sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (2) és (3) bekezdését, R) cikkét, T) cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét. Ennek alátámasztásaként azt adta elő, hogy az alapügyben a Választottbíróság az ítéletét az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó

Szerződés (a továbbiakban: EK Szerződés) 81. cikkére alapította, miközben a versenykorlátozó megállapodás az Európai Unióhoz való csatlakozást megelőző időpontban született, így e rendelkezést csupán 2004. május 1-jétől lehetett volna alkalmazni a tényállásra. A Választottbíróság és az érvénytelenítési perben eljáró Kúria emellett a közösségi versenyjogi rendelkezéseket is helytelenül értelmezte és alkalmazta, így nem vette figyelembe, hogy a megállapodásnak nem volt a tagállamok közötti kereskedelmet érintő hatása. Továbbá – az uniós joggal ellentétesen – nem alkalmazták a bíróságok a Tanácsnak a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló 1/2003/EK rendeletét (2002. december 16.), különösen pedig annak a 2. cikkében meghatározott bizonyítási teherre vonatkozó szabályát. Az 1/2003/EK tanácsi rendelet előírásainak mellőzése folytán az indítványozó szerint a bíróságok „megsértették az Unió eljárási közrendjét”, mivel a Választottbíróság nem tett eleget e rendelet által előírt bizonyítási kötelezettségének, így a panaszosnak a – tisztességes eljáráshoz való jog részét képező – védekezéshez való jogát nem biztosította.

- [4] Az indítványozó szerint a kártérítési perben eljáró Ítéletábrla az alapügyben született jogerős felülvizsgálati ítélet jogerő hatással bíró indokolását változtatta meg azzal, hogy arra a következtetésre jutott: a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló Európai Megállapodás 62. Cikke (3) bekezdésén alapuló, a Társulási Tanács 2/96. számú verseny végrehajtási szabályokról szóló határozata helyébe lépő 1/02. számú társulási tanácsi határozat kihirdetéséről szóló 2002. évi X. törvénnyel (a továbbiakban: Törvény) kihirdetett társulási tanácsi határozat mellékletének 2. cikke az EK Szerződés 81. cikkével szinte szó szerint megegyező szabályt fogalmazott meg. Ezzel a „választottbírósági ítéletben hivatkozott EK 81. cikk a magyar jog szerves része lett. Eredetét tekintve közösségi jogi, forrását illetően pedig magyar jogszabályról, a 2002. évi X. törvényről van tehát szó. Önmagában az, hogy a bírósági határozat indokolása a jogszabályhelyet tévesen tartalmazza, illetve a magyar jogszabályra nem utal, a döntést nem teszi tévéssé és az eljárást közrendbe ütközővé. A szerződés érvényességének a vizsgálata tehát tartalmilag a megkötések iránnyadó magyar jog alapján történt.” (ítélőtáblai ítélet 15. oldala)
- [5] Az indokolás ily módon történt átírása az indítványozó szerint ellentétes a tisztességes eljáráshoz való joggal és a józan észnek megfelelő jogszabály-értelmezéssel. Az ítéletábrlai ítéletben követett gondolatmenet alapján ugyanis az indítványozónak már az alapügy választottbírósági eljárásában elő kellett volna adnia a védekezését a Törvénnyel összefüggésben.

- [6] Az indítványozó szerint az alapügyben a Kúriának mint végső fokon eljáró bíróságnak előzetes döntéshozatali eljárást kellett volna kezdeményeznie az Európai Unió Bíróságánál, mivel azonban ez elmaradt, törvényes bírójától fosztották meg az indítványozót.
- [7] Az indítványozó szerint a Fővárosi Törvényszék törvénytörtő módon mellőzte a kereset érdemi elbírálását a MKIK vonatkozásában, ezért megsértette az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát. Azzal, hogy az alapügyben a Kúria anélkül találta alaptalannak az indítványozó érvénytelenítési keresetét, hogy a perben az EK Szerződés 81. cikkének a perbeli jogvitára való alkalmazhatóságát érdemben vizsgálta volna, és a Fővárosi Törvényszék és a Fővárosi Ítéltábla ennek nyomán nem állapította meg a Kúria és a Magyar Állam kártérítési felelősségét, a bíróságok megsértették az indítványozó „Alaptörvényben rögzített, az Unió jogának teljes körű alkalmazásához való jogát, melyet számára az Unió joga biztosít.”
- [8] A tulajdonjog sérelme kapcsán az indítványozó előadta, hogy „tulajdonától való jogellenes megfosztásnak tekinti, hogy a magyar bíróságok helyt adtak egy multinacionális cég és ügyvédei több évtizedes uniós jogi ismereteik birtokában, ennek ellenére csupán kreált (valótlan) indokkal alátámasztott uniós jogi köntösbe bújtatott igényének, és az uniós versenyjog megsértésének »vádját« látatlanban elfogadták a multinacionális cég bizonyítási kötelezettségének megkövetelése nélkül.”
- [9] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság „határozata írja elő, hogy kártérítési keresetünkben és alkotmányjogi panaszunkban előadott és bizonyított, az alapeljárásokban az Unió jogának alkalmazása körében az alapügyben hozott jogerős ítéletekben panaszos védekezéshez való alapjogának, mint a tisztességes eljáráshoz való jogának érvényesülését megakadályozó bírói döntéseket a Fővárosi Törvényszék és a Fővárosi Ítéltábla a magyar Alaptörvény és az Unió joga vonatkozó előírásait betartva köteles felülvizsgálni.” Kérte „a kártérítési perben eljáró bíróságokat arra kötelezni, hogy az Európai Bíróságnak tagállami bíróságok számára iránymutatásul szolgáló, az uniós jog kelően súlyos megsértése megállapíthatóságának esetjogait és a Bíróság e körben követett kártérítési gyakorlatát is kötelesek legyenek figyelembe venni.” Kérte továbbá „a kártérítési perben eljáró bíróságokat annak megvizsgálására és egyértelmű döntésre kötelezni, hogy jogosult volt-e a Kúria a panaszos védekezéshez biztosított alapjogát megállapító másodlagos uniós jogot és a másodlagos jog ezzel kapcsolatos előírásait figyelmen kívül hagyni, azaz a Kúria a végső ítélete meghozatala előtt e kérdésben köteles lett volna-e előzetes döntést kérni

az Európai Bíróságtól az Unió jogának értelmezéséhez, vagy saját maga dönthetett az Unió másodlagos joga mellőzésének kérdésében.”

- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat körében az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mert – az alább kifejtett indokok szerint – nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában foglalt feltételeknek.
- [11] 2.1. Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, E) cikk (2) és (3) bekezdésének, R) cikkének, T) cikkének, 26. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének a sérelmére, melyek azonban nem tekinthetők az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak, így azokra alkotmányjogi panasz nem alapozható. A B) cikk (1) bekezdésének sérelmére ugyan alkotmányjogi panaszban is lehet hivatkozni, ha az indítványozó a visszaható hatályú jogalkotást vagy jogalkalmazást, illetve a kellő felkészülési idő hiányát kifogásolja, a jelen ügyben azonban ilyen körülmény nem merült fel.
- [12] 2.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére és XIII. cikk (1) bekezdésére alapított részében az alkotmányjogi panasz eleget tesz az Abtv. 27. §-ának, ám nem elégíti ki az Abtv. 29. §-ában rögzített befogadhatósági feltételt. Az említett jogszabályhely szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [13] A jelen alkotmányjogi panasz ezzel szemben az elsőfokú és a jogerős ítéletet lényegében azok törvénysértő, illetve az uniós jogot sértő jellege miatt támadja, ezt meghaladóan valódi alkotmányossági kérdést nem vet fel.
- [14] E tekintetben ki kell emelni, hogy a bírói jogkörben okozott kár megtérítése iránti perben az alapügyben hozott döntéseket nem lehet felülvizsgálni és

megváltoztatni. Ettől függetlenül azonban a kártérítési felelősség alapjaként – miként arra az ítélet táblai ítélet indokolása 13. oldalán hivatkozott – a jogerős határozat jogellenességét vizsgálni lehet. Az ítélet emellett azt is kiemelte, hogy a felelősség szempontjából az alapügyben született határozat rendelkező részének volt jelentősége, nem pedig a döntés indokolásának. Ha ugyanis ez utóbbi téves volt is, önmagában nem volt képes kárt okozni, ha egyébként a rendelkezés helyes volt. A jogellenesség körében az Ítélet tábla arra a következtetésre jutott, hogy: „Önmagában az, hogy a bírósági határozat indokolása a jogszabályhelyet tévesen tartalmazza, illetve a magyar jogszabályra nem utal, a döntést nem teszi tévesé és az eljárást közrendbe ütközővé.” A kártérítési perben eljáró bíróságok ezen kiindulópontból nézve vizsgálták az alapügyben elkövetett esetleges jogsértéseket, és jutottak arra az eredményre, hogy az alapügyben a választottbírósági és a kúriai döntés nem alapozta meg az alperesek felelősségét. Az Ítélet tábla következtetése, mely szerint az alapügyben a magyar jogot kellett alkalmazni, – az indítványozó felfogásával ellentétben – tehát nem jelenti az alapügyben született kúriai és választottbírósági ítélet indokolásának megváltoztatását, az csupán a kártérítési felelősség vizsgálata során bírt jelentőséggel.

- [15] Az indítványozó által megjelölt, az alapügyben elkövetett esetleges jogszabálysértések önmagukban alkotmányossági kérdést nem vetnek fel: az, hogy a kártérítési per bírósága az indítványozóétól eltérő jogi álláspontot foglalt el (beleértve az uniós jog alkalmazását is), nem ellentétes a tisztességes eljáráshoz való joggal (benne a védekezéshez való joggal). E körbe tartozik egyrészt az, hogy érvényesítették-e (egyáltalán kellett-e érvényesíteni) az alapügyben a közösségi rendelet által a bizonyítási teherre vonatkozóan meghatározott szabályt. Az Ítélet tábla az 1/2003/EK tanácsi rendelet alkalmazása mellőzésének indokát megadta: mivel a magyar jogot kellett az ügyben alkalmazni, a csatlakozás előtt a rendelet magyar bíróságok általi alkalmazhatósága fel sem mérülhetett. Emellett utalt arra, hogy ha a kártérítési perben eljáró bíróság szerint az alapügyben hozott döntés helyes volt, akkor nincs jelentősége annak, hogy az indítványozó a választottbírósági eljárásban nem tudta előadni a védekezését. A bíróság emellett megjegyezte: az indítványozó a választottbírósági eljárásban előadhatta volna a védekezését a Törvénnyel kihirdetett társulási tanácsi határozat mellékletének 2. cikke szerinti szabály alkalmazhatatlanságát illetően, azt azonban elmulasztotta. Mivel a melléklet 2. cikkében foglalt szabály szinte szó szerint megegyezett az EK Szerződés 81. cikkének szövegével, és ez utóbbi tekintetében az indítványozónak – miként arra az ítélet táblai

ítélet indokolása is utalt (17–18. oldal) – módjában állt álláspontját előadni a választottbíróvási eljárásban, a védekezéshez való joga nem csorbulhatott.

- [16] E körbe tartozik másrészt az, hogy az alapügyben helyes volt-e a Kúria részéről az előzetes döntéshozatali eljárás mellőzése. Miután az Ítélet tábla arra a következtetésre jutott, hogy az ügyben a magyar jog (a Törvény) volt alkalmazandó (a helyes jogi hivatkozás hiánya ellenére), az előzetes döntéshozatali eljárásra vonatkozó kötelezettség elmulasztása kártérítési felelősség jogalapjává nem válhatott (Ítélet tábla indokolásának 16. oldala).
- [17] A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}
- [18] Jelen ügyre vetítve mindez azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a kárfelelősség jogalapja tekintetében a bíróságok döntéseinek felülvizsgálatára, így annak megítélésére, valóban jogellenes volt-e a Választottbíróvási és a Kúria ítélete, illetve megfelelnek-e a törvényeknek (uniós jogforrásoknak) az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletek.
- [19] A tulajdonjog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el (vagyoni követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelméről nem lehet eszköze vagyoni perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának. Jelen esetben azonban az indítványozó tulajdonjoga sérelmét csupán a téves bírói döntésből vezette le. Az alkotmányos tulajdonjog emellett a meglévő tulajdonot védi, és nem keletkeztet alapjogot valamely dolog feletti tulajdon megszerzésére {3021/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az alapul szolgáló esetben ugyanakkor a kártérítési igény elmaradt nyereségből keletkezett, melyre az alapjogi védelem nem terjeszthető ki. {3137/2014. (IV. 24.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [20] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy találta, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem bírói döntést érdemben befolyásoló

alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel.

- [21] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2014. december 15.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k., *Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,* *Dr. Salamon László s. k.,*
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1117/2014.

